

4.3 Показники та шляхи ефективного використання оборотних коштів підприємства

Ефективність використання оборотних коштів на підприємстві характеризується швидкістю їх обороту (оборотністю). Чим менше оборотні кошти затримуються на окремих стадіях, тим швидше завершується їхнього кругообіг. Таким чином, показники, що характеризують швидкість оборотності оборотних коштів, і є показниками ефективності їхнього використання (табл.4.2).

Таблиця 4.2

Показники ефективності використання оборотних коштів

№	Показник	Формула	Пояснення
1	<i>Коефіцієнт оборотності</i>	$K_{об} = \frac{ВР}{ОК}$	де $K_{об}$ – коефіцієнт оборотності; ВР – вартість реалізованої продукції; ОК – середній залишок оборотних коштів
2	<i>Середній залишок оборотних коштів</i>	$ОК = \frac{(ОК_{н\ 6} + ОК_{н\ 0})}{K_T}$	де $ОК_{н\ 6}$ – величина оборотних коштів на початок кожного (кварталу) розрахункового періоду; $ОК_{н\ 0}$ – величина оборотних коштів на початок першого місяця (кварталу) наступного періоду; K_T – загальна кількість місяців (кварталів).
3	<i>Коефіцієнт завантаження оборотних коштів</i>	$K_3 = \frac{ОК}{ВР}$	де $ОК_{н\ 0}$ – величина оборотних коштів на початок першого місяця (кварталу) наступного періоду; K_T – загальна кількість місяців (кварталів).
4	<i>Тривалість одного обороту (швидкість обороту) оборотних коштів</i>	$T_{об} = \frac{Д}{K_{об}}$	де $T_{об}$ – тривалість одного обороту; Д – дні періоду
5	<i>Показник рентабельності оборотних коштів</i>	$P_{ок} = \frac{П_p}{ОК} \cdot 100\%$	де $P_{ок}$ – рентабельність оборотних коштів; $П_p$ – прибуток від реалізації продукції
6	<i>Сума вивільнених оборотних коштів</i>	$ОК_{вт} = \frac{В_p \cdot (T_1 - T_0)}{Д}$	де $ОК_{вт}$ – сума вивільнених оборотних коштів; $В_p$ – обсяг реалізованої продукції за розрахунковий період; T_0 і T_1 – тривалість обороту відповідно в попередньому та розрахунковому періодах

Ефективне використання оборотних коштів є одним із першочергових завдань підприємства в сучасних умовах.

На стадії створення виробничих запасів – це раціональне їх використання; ліквідація наднормативних запасів матеріалів; удосконалення нормування; поліпшення організації постачання, у тому числі через установлення чітких договірних умов та їх виконання, оптимальний вибір постачальників, налагодження роботи транспорту; поліпшення організації господарства, зокрема впровадження комп'ютеризації і механізації та автоматизації вантажно-розвантажувальних операцій на складах.

На стадії незавершеного виробництва – упровадження новітньої техніки та технології, зокрема безвідхідної; розвиток стандартизації й уніфікації; удосконалення форм організації виробництва; удосконалення оплати праці й економічного стимулювання, економічного використання матеріальних та паливно-енергетичних ресурсів; удосконалення основних фондів, насамперед їх активної частини.

На стадії обігу – це раціональна організація збуту готової продукції, застосування прогресивних форм розрахунків; своєчасне оформлення документації та прискорення її руху; втримання договірної та платіжної дисципліни.

Прискорення оборотності оборотних засобів може бути досягнуто внаслідок: зростання обсягу реалізації продукції при тій самій витраті оборотних засобів; зменшення оборотних засобів при забезпеченні запланованого обсягу випуску продукції; одночасного зростання обсягу реалізації продукції при зниженні споживаних оборотних засобів.

Ефективність використання оборотних засобів полягає не тільки в прискоренні оборотності, а і в зниженні собівартості продукції за рахунок економії оборотних засобів, підвищенні прибутку і рентабельності. *Вплив використання оборотних засобів на рівень загальної рентабельності* визначається так:

$$K_p = \Pi_p\% \cdot P_m \cdot K_z, \quad (4.3)$$

де $\Pi_p\%$ – частка прибутку в 1 грн обсягу випуску продукції;
 P_m – фондомісткість продукції;
 K_z – коефіцієнт завантаження оборотних засобів.